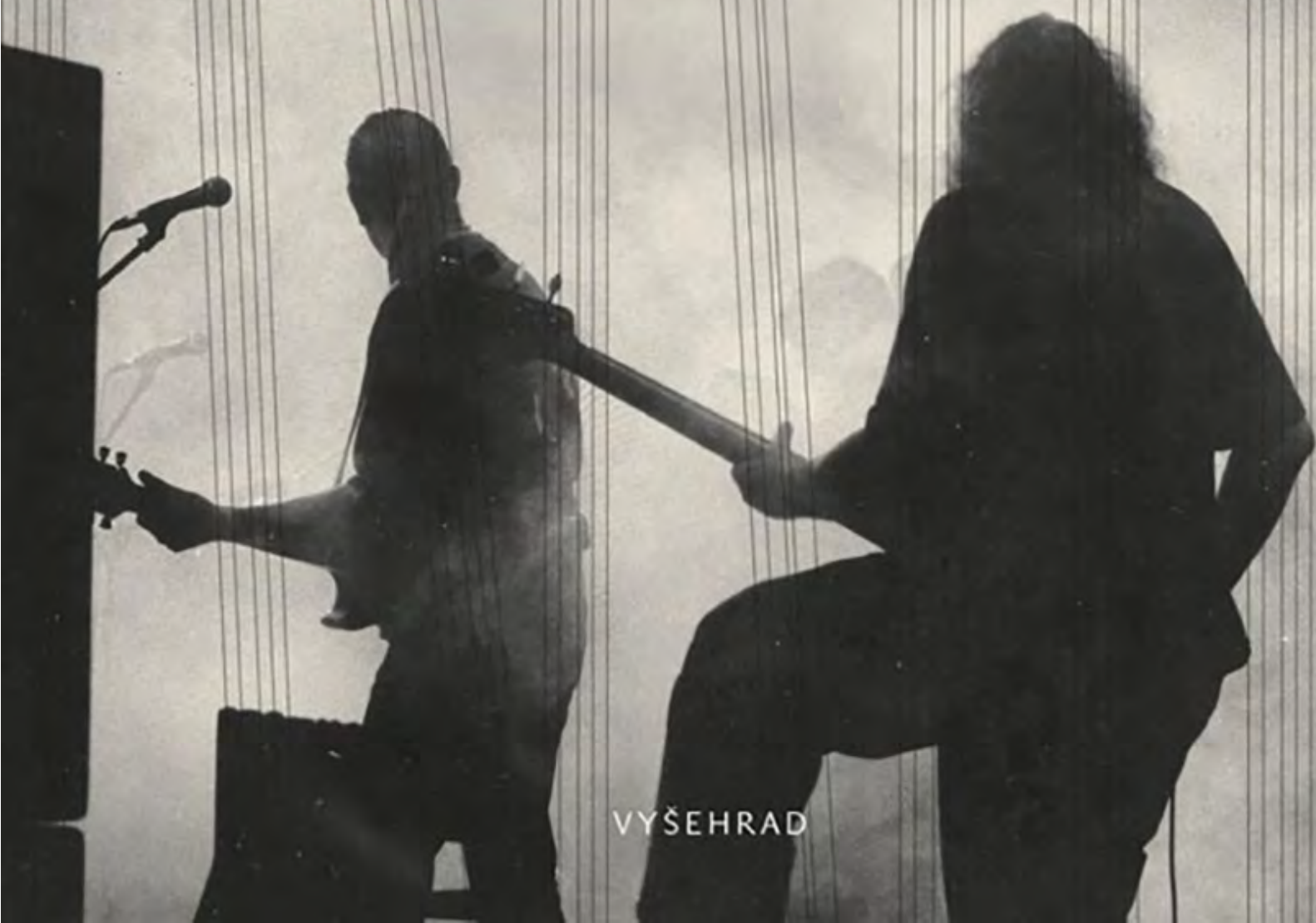

ZKOUŠKA SIRÉN

(česká
písnička
mezi folkem
a rockem)

PŘEMYSL RUT

VYŠEHRAĐ

Zkouška sirén

Česká písnička mezi folkem a rockem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

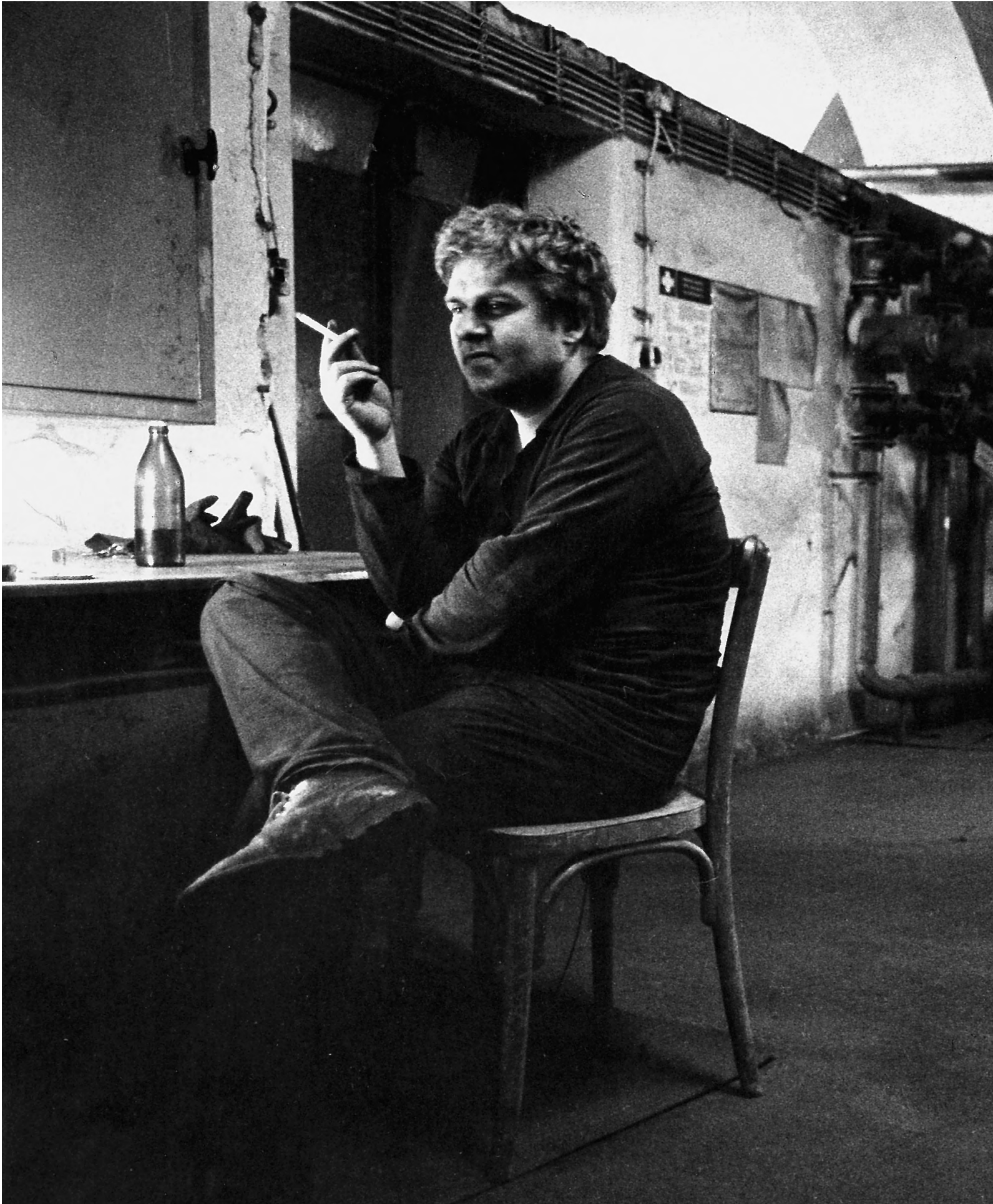

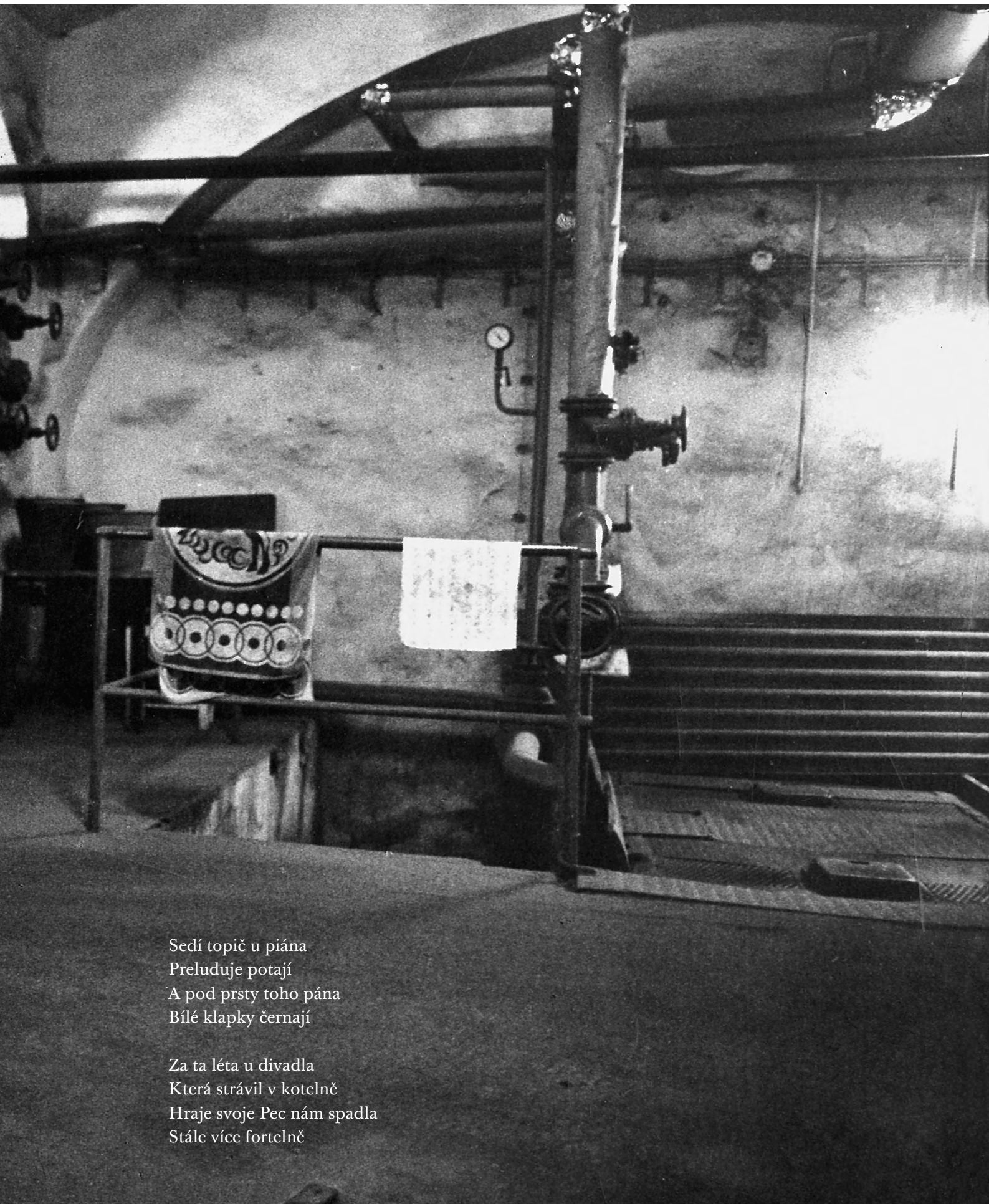
Přemysl Rut

Zkouška sirén / Česká písnička mezi folkem a rockem – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

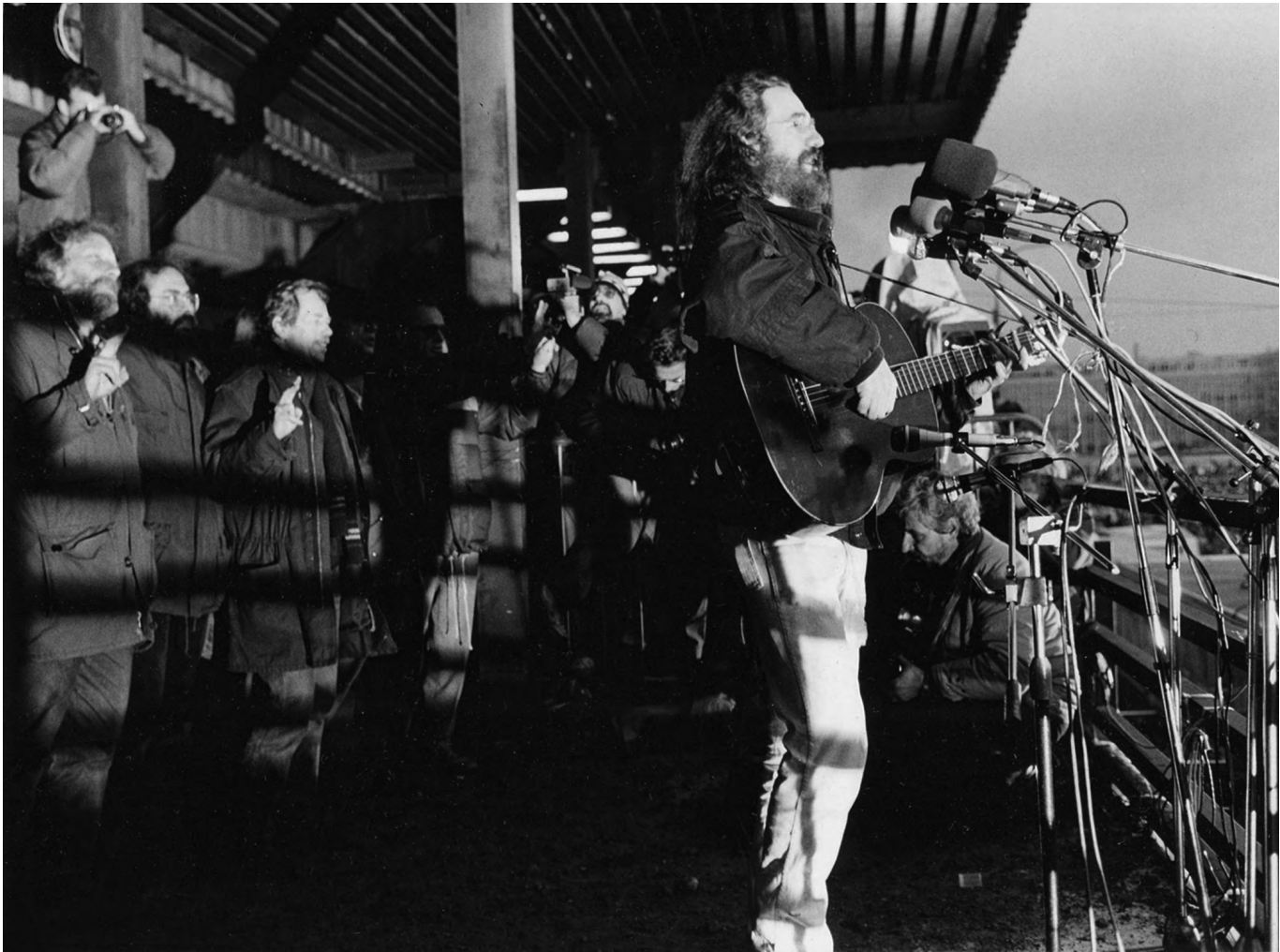
ALBATROS MEDIA

Sedí topič u piána
Preluduje potají
A pod prsty toho pána
Bílé klapky černají

Za ta léta u divadla
Která strávil v kotelně
Hraje svoje Pec nám spadla
Stále více fortelně

Jaroslav Hutka na Letné v listopadu 1989

**ZKOVŠKA
STŘEN**

(česká
písnička
mezi folkem
a rockem)

PŘEMYSL RUT

VYŠEHRAD

Tato publikace vznikla na Akademii múzických umění v Praze
v rámci projektu „DĚJINY A SOUČASNOST ČESKÉ AUTORSKÉ PÍSNĚ“
podpořené z prostředků Institucionální podpory
na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace,
kterou poskytlo MŠMT v roce 2022

Recenzovala Dada Klementová
Copyright © Přemysl Rut, 2022

ISBN tištěné verze 978-80-7601-737-5 (Vyšehrad)
ISBN tištěné verze 978-80-7331-616-7 (Akademie múzických umění v Praze)
ISBN e-knihy 978-80-7601-739-9 (1. zveřejnění, 2022) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7601-740-5 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-7601-738-2 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Odvržené tělo

Jaroslav Jakoubek

B \flat B \flat 7

Od - vr - hla jsem tě - lo Že mi pře - ká - že - lo Tě - lo o - dle - tě - lo Bů - hví - kam
K če - mu jsou mi zá - da Když se hr - bí rá - da Ru - ce když se sklá - daj do klí - na?

E \flat 9 D9 D \flat 9 1. C9 F7

Od - vr - hla jsem če - lo Že mě ro - zbo - le - lo A s ním no - hy co dě - laj že stra - chy u - tí - kám
K če - mu ta - hle tí - že Co tě k ze - mi ví - že Kte - rou člo - věk ti - sí - ckrá - te

2. C7(b9) F7 B \flat H

pro - klí - ná? K če - mu ta - hle tí - že Co tě k ze - mi ví - že
Mou - drý člo - věk má - li Vla - stní i - de - á - ly

H7 E9 E \flat 9

Ja - zyk kte - rý ví že za - lhá - vá K če - mu ty - hle krá - my Zdra - vý ro - zum prá mi
I - de - á - ly spá - lí pro svůj klid Za - ho - dit je sna - dné Vla - stní sr - dce zrá - dné

D9 3. C#9 F#7 4. C7(b9) F#7 H

K če - mu je ti tvo - je hla - va vá - ha - vá za - ho - dit
Jen o - či jsem za - po - mně - la

H H7

o - či šly dál šly po u - li - cích A vi - dě - ly škví - ra - mi
vi - dě - ly sníh a vi - dě - ly kal A vi - dě - ly ra - dost a

E9 F#7

v o - ke - ni - cích A vi - dě - ly smích A vi - dě - ly pláč A ně - hu a hřích A
vi - dě - ly žal A vi - dě - ly lá - sku a vi - dě - ly zlost A vi - dě - ly moc a

5. 6. 3 G7

pta - ly se Nač? A vo - la - ly Dost! Dost! Dost! Dost! Dost! Dost!

C
 Vra-ťte mi zpět če-lo A-by pře-mý-šle-lo No-hy a-bych mo-hla na svém stát_

F⁹ E⁹ Eb⁹ D⁹ G⁷
 Ať u - sly-ší u - ši Srd-ce kte - ré bu-ší Ať mám ru-ce a-bych se zas mo - hla práť

C C⁷
 Vra-ťte mi to zpá - tky Ži-vot ten je krá - tký Ne-stá-hneš ho vrá - tky za ka - bát

F⁹ E⁹ Eb⁹ G⁷ C G⁷
 A kdy-by ty vě-ci Ne-šly vrá-tit pře-ci Chci mít ú-sta a-by snad Člo-věk mo-hl vy-zpí-vat

C F C
 Nač má zlost a co má rád Če - ho má tak a - ko - rát Co je zá - por co je klad

F G⁷ C
 Zač se bu - de člo - věk práť Po - kud bu - de svě - tem svět stát

*Kdy se zas konečně zjeví nějaký anděl
A dá nám k lepšímu nějakou píseň?*

Hans Arp, 1961

Kniha, kterou jste otevřeli, je třetím, závěrečným dílem antologie české autorské písně, jejíž první díl vydalo nakladatelství Vyšehrad roku 2013 pod názvem Gloria i gaudium (česká písnička mezi kostelem a hospodou) a druhý díl už roku 2010 pod názvem Orchestrion v hlavě (česká písnička mezi poezií a divadlem). Editor celého triptychu už tenkrát vyslovil přání, aby antologie časem obsáhla českou autorskou píseň v celém jejím rozpětí, tedy od středověkých počátků až (téměř) do současnosti. Bylo to přání dosti neskromné, a jestliže se přítomnou knihou plní, nemůžeme začít jinak než poděkováním velkorysému a trpělivému nakladateli a také Akademii múzických umění, která se na projektu podílí, dále všem spolupracovníkům – Janu Burianovi za zpřístupnění rozsáhlé fonotéky a za dramaturgickou střízlivost, bez níž by editor skončil zasypan množstvím shromážděného materiálu, Zdeňku Dočekalovi za trpělivé překonávání dalších a dalších nástrah při převodu nahrávek do notové sazby, Janu Čumlivskému a Karlu Halounovi za výběr ilustračních fotografií – a ovšem zejména autorům písní, dokonce i těch, které se nakonec do knihy nedostaly.

Uspořádání všech tří svazků je zhruba chronologické, zároveň však bere ohled na příbuzenství i svébytnost autorských poetik a také na vlny stylů, jež někdy překračují staletí (to je případ písní kramářských) a jindy se vzednou jen na několik příznivých let (případ Osvobozeného divadla). Obsah jednotlivých dílů se nám tedy nezdálo vhodné vymezovat přesnými letopočty: v prvním svazku jsme sledovali klikatou cestu české písničky „mezi kostelem a hospodou“ od středověkých počátků až k dělnickým písním ze sklonku 19. věku, abychom se v druhém svazku vrátili o tři čtvrti století nazpět a vydali se k současnosti znovu, jinudy: od obrozeneckého romantismu přes písničky vlastenského jeviště a dál „mezi poezií a divadlem“ až k repertoáru malých, studiových či klubových scén před rokem 1989. Podobně se prolínají i svazek druhý a třetí: vracíme se tentokrát k roku 1960, tedy k prvním ohlasům rock'n'rollu a sledujeme českou píseň ve vlnách beatu, rocku a folku (ale i nečekaně revitalizovaného folklóru) až k oné možné nebezpečné, zároveň však lákavé hranici, za kterou se písnička v tradičním významu slova proměňuje – v co vlastně? V cosi snad schopného dát tvar životnímu pocitu těch, kdo přišli na svět v českých zemích kolem roku 2000.

Dramaturgické principy, které jsme si formulovali pro předchozí dva díly, zůstávají i v tom třetím stejné: ani zde nechce být antologie slovníkem autorů, kteří u nás v posledním půlstoletí skládali písničky, natož retrospektivou písní, které se staly hlasem své historické chvíle, ať už ve smyslu politickém, nebo jako slágrý sezóny. Ani tentokrát v písničkách nehledáme jen svědectví o době a společnosti, která si je oblíbila, spíše se snažíme nepřeslechnout ty, které už autorovo jméno a dobový vkus nemají zapotřebí, protože mluví samy za sebe, přesvědčivostí svého tvaru, své invence básnické a/nebo hudební. I do třetice se pokoušíme rozpoznat dílka „klasická“ a postihnout tak vývoj žánru v příkladech, jimž čas neubral na kráse.

V zapomenuté studii o jiném zpěvníku, o Zpěvníku Francesca Petrarky, píše Pavel Eisner: „Nejhlubší, doslova metafyzické ospravedlnění veškeré poezie je v tom, že z nelítostného toku času, který se každou vteřinou řítí k Acherontu, zachraňuje tvary a tvory do světla

nehasnoucího dne.“ Věříme-li však s Eisnerem, že něčeho takového je poezie schopna, víme také, že jen v pozeňnaných okamžicích a že k tomu posléze potřebuje někoho, kdo z té spousty veršů, slok a nápěvů, jež se rovněž s nelítostným tokem času valí k Acherontu, vyloví „tvary a tvory“, které ve světle nehasnoucího dne obstojí.

Žda se to podařilo v této knize, nám nepřisluší soudit; bylo to tentokrát snazší i obtížnější: snazší o to, že čím blíže k současnosti, tím jsou písničky dostupnější (někdy až tak, že není kam se před nimi schovat). Obtížným důsledkem této výhody je ovšem nedostatek odstupu: čas sice není spolehlivý historik, je třeba ho neustále kontrolovat, ale nelze mu upřít, že nám pomáhá rozlišit působivost věci samé od působivosti podepřené okolnostmi, ať společenskými, nebo osobními.

Editor je za takové situace jedním z pamětníků, z nichž každý by mohl dát dohromady (ba už ji nosí v sobě) antologii, která by se s tou předkládanou shodovala jen více nebo méně. Nezbyvá nám než (si) to upřímně přiznat.

Níže podepsaný je ještě z těch, pro něž písnička byla setkáním melodie a (veršovaného, ba rýmovaného) textu podle (třeba nepsaných) pravidel či zvyklostí. Písničkář pak byl přirozeně ten, kdo tato pravidla ovládal, kdo tedy věděl, kdy se jim podřídí a kdy je poruší, pozměnit či nahradit jinými.

Tyto nároky se v posledních desetiletích nápadně změnily; řekněme rovnou, že jich ubylo: text už se často obejde bez rýmu, počet slabik v paralelních verších už se nemusí shodovat, písnička nemusí mít ani melodii, písničkář už tedy nemusí zpívat, překážkou není ani vada řeči. Na druhé straně se vynořily nároky jiné, zvětšil se například podíl techniky, stále víc písní už dokonce nepočítá s přímým oslovením živého obecnstva, obracejí se k publiku prostřednictvím studiové nahrávky.

Chceme-li mít pro tento vývoj pochopení, můžeme říci, že prolнул tradiční „území písničky“ se sousedními teritorii přednášené poezie, tu a tam i melodramu, autorského herectví, radio-artu, happeningu, performance. Chceme-li pochopením šetřit, můžeme stejným právem říci, že písnička zaniká, stávajíc se na jedné straně obětí těch, kdo jen recyklují dávno zplanělé konvence, na druhé straně těch, kdo ji vysvobozují nejen z konvencí, ale i z její vlastní podstaty.

Čím déle písničky vznikají, tím je ovšem těžší zůstat na jejich území a vytěžit z něho ještě něco nového. V tom je písnička ve stejné situaci jako symfonie, román, drama, výtvarné umění, jako celá naše kultura. A řešení tohoto dilematu je koneckonců hlavním tématem této knihy. V tom smyslu ji lze číst jako napínavý příběh. Příběh, jehož si editor při poslechu tisíců písní posledního půlstoletí všiml, příběh, jež (v příkladech) vypravuje.

Ediční postupy jsme pro třetí díl neměnili: pokud je to možné (tj. zaznamenané do not), publikujeme texty s nápěvy a nápěvy s harmonickými značkami. Grafickou podobu textů sjednocujeme tak, aby interpunkce bylo co nejméně, neboť tento způsob zdůrazňuje eufonii a rytmus a potlačuje gramatiku (zejména syntax), což – jak jsme přesvědčeni – je v souladu se slovesnou (nikoli literární) povahou písňového textu. Verše začínáme velkými písmeny, a jak je zvykem, tiskneme první sloku pod notovou osnovou, další sloky zvlášť; pokud je však forma písně složitější, tiskneme pod notovou osnovou tolik textu, kolik je pro jednoznačnou orientaci nezbytné. Má-li píseň dva a více autorů, uvádíme vždy na prvním řádku skladaatele, na druhém textaře.

P. R.

VARIACE NA RENESANČNÍ TÉMATA

Jiří Tichota roku raz dva

Jeden z prvních, kdo mezi poválečnými českými písničkáři obrátil směr sentimentu od světlých zítřků k romantizované minulosti, byl Jaroslav Jakoubek v *Pisničce pro Martinu*: v rytmu rehabilitovaného swingu počínajících let šedesátých se tu zpívá: Nejsem tím, co byl jsem včera, / změnil jsem se v grand seigneura / a svůj širák odhazuji v dál, / v době spartaků a fordů / zkusí ostří mého kordu / každý, kdo by se mé lásce smál. A dále: Nesluší se prý dneska básníku / na lyře skládat tuhle lyriku, / však pro vztek všech jízlivých cyniků / koupil jsem v bazáru / tu kytáru. A nakonec: že ten kdo zpívá kanzónu / pro Manonu / na balkónu, / snad s des Grieux / se přesně nekryje. Historické rozpětí písně je značné: od současnosti (1963) přes nejpopulárnější hru Edmonda Rostanda (1897) a srovnatelně populární román abbé Prévosta (1731) k samotnému Cyranovi (1619–1655) a pěvci kanzón Petrarkovi (1304–1374), ba snad až někde k trobadorům století dvanáctého. Ten běh staletí se dá pochopit jako zběsilý úprk od šedivé „lidové demokracie“ a její krotké (neboť zkrocené) „poezie všedního dne“ do barevnějšího světa, v němž kromě žen a mužů z lidu bylo při troše štěstí možno potkat i dámu nebo rytíře.

Ostatně už za rok po Jakoubkově písni vzniká podle scénáře Vratislava Blažka jeden z nevymluvnějších filmů své doby – *Starci na chmelu*, příběh o dámě a rytíři a jejich provokativně aristokratické lásce na blátivém pozadí socialistické brigády. K životnímu pocitu, jež si konsolidovaný občan stále častěji přiznával (a dopřával), patřila nostalgie po časech (lhostejno zda minulých či vysněných), kdy ještě každému nečouhala sláma z bot, kdy krajina neměla jen horizontální rozměr skládky, ale také vertikální rozměr hradní věže s nedosažitelnou tváří krásné paní v okně a večernicí nad špičatou střechou.

Dokonce i Josef Kainar, básník začínající ve Skupině 42 pod praporem Chalupeckého manifestu „Svět, v kterém žijeme“, napnul na své kytáře vedle strun jazzmana a posléze komunistického hymnografa poněkud nečekaně třetí strunu novorenesančního kavalíra (brzy k ní přidá ještě čtvrtou strunu elektrifikovaného rockera, ale nepředbíhejme), aby pro Alenu Havlíčkovou a Rudolfa Pellaru napsal a parafrázoval hrst písní pseudohistorických (*Chvilé lásky*, 1969).

Krátce nato (1972) vydal Tichotův Spirituál kvintet *Pisničky z roku raz dva*, album renesančních písní s novými, ovšem archaizujícími texty, z nichž mnohé mají tehdejší jinoši a panny i po padesáti letech v jinak už selhávající paměti.

A vzápětí si Vladimír Mišík přečetl v pozůstalosti Václava Hraběte *Variaci na renesanční téma*. Bylo ovšem těch návratů víc (například Suchého text napsaný po Šlitrově smrti na anonymní melodii staříckého hracího strojku: Prostorem se linuly / Tóny z dob které minuly / Bůh ví kdo zpíval přede mnou / Písničku jemně dojemnou / Na kterou padl prach a stín / Pro kterou zvald rozmarýn // Smutek v radost promění / Hracího strojku zvonění / Že nechci býti nevděčný / Pozdrav posílám srdečný / P. t. neznámý adresát / Tisíc osm set šedesát), a jak jich přibývalo zároveň s postupujícími sedmdesátými léty, jejich nostalgie se měnila v protest: druhá, přibližně o deset let pozdější Jakoubkova píseň o Cyranovi – *Monolog s dlouhým nosem* – už se za panem de Bergerac neohlíží jako za ideálem milostným, ale mravním, ba politickým.

Do tohoto postupně se vybarvujícího obrazu minulosti se zajisté lépe než klavír hodila kytara, na kterou se dá hrát vestoje, s čelem obráceným vzhůru, postříbřeným svitem měsíce nebo aspoň reflektoru. Jestliže v roce 1965 se Šlitr (od klavíru!) poškleboval romantické póze fonetickou výslovností slova „troubadúr“, po deseti letech už by si žádný zpívající kytarista s dlouhým vlasem takový vtip nedovolil. Zdá se, že prvním předpokladem k obnovení věrohodnosti a významu české autentické autorské písně byla schopnost vystoupit z proudu, který se slepě valil k naplánované budoucnosti, vzkřísit historické vědomí, rozšířit kontext, přelézt zdi daného prostoru i času a očima zbohatlými tou novou zkušeností se rozhlédnout, kde to vlastně jsme.

Nápěv *Podzimní* byl v šestnáctém století skutečným hitem, svědčí o tom dochované verze německé, anglické, francouzské, italské, světské, duchovní, durové i mollové. Český dobový text *Studně nepřevážená* napsal pro Jednotu bratrskou asi sám J. A. Komenský. Nám první sloku věnovala moje spolužačka Hanka Malá. Protože písnička tak byla přeci jen moc krátká, dopsal jsem později sloku druhou.

Jiří Tichota: Spirituál kvintet I

Studně nepřevážená
všech božských milostí,
k tobě upí duše má,
tvých žíznic sladkostí,
Bože Duchu svatý,
jenžs posavad v dařích svých,
předrahých a rozkošných,
přehojně bohatý.

/.../

J. A. Komenský: Kancionál (1659)

Podzimní

Anonym, 16. století
Hana Malá, Jiří Tichota 1972

Dm C A D G Hm A(sus4) A 1. Dm 2. Dm

Už lé - to ko - nčí stří - bro jí - ní sví - tí v mlá - zí
Můj prá - zdný dům bůh lá - sky stá - le ne - na - chá - - zí

F C Dm C D Em C Dm Hm

Vá - bí mě chla - dná ka - pka ro - sy Vím že v so - bě skrý - vá co - si Tou - hu mou však

C A G Hm A(sus4) A 1. Dm 2.

ni - kdy a - si Ne - u - ha - sí sí

I bílá bříza v údolí už listí ztrácí
A zpátky na jih míří v hejnech tažní ptáci
Cár mlhy který se tu válí
Přikryl rudé stráně v dáli
Skrýt můj stesk mé tváře bledé
Nedovede

Na obuvnické škole měli jsme v roce 1942 na němčinu mladého učitele. Nevím, jak se jmenoval, ale jeho postavu a tvář si umím představit. Měli jsme ho jenom rok. /.../ A on nám jednou zpíval německou píseň. Nemyslím si, že to tehdy byla jedna z metod vyučování: básně ano. Tato píseň byla prazvláštní. Nevím, kde ji vzal, já ji už nikdy neslyšel a nenašel nikde. Nemyslím, že nás ji chtěl naučit, a nevím ani, jestli nám ji zpíval víckrát: proč by to dělal. Bylo to v době, kdy Němci ještě po Evropě vítězili. Píseň mi tehdy zněla v hlavě a opakoval jsem si ji v životě mockrát. /.../ Flandern in Not, durch Flandern reitet der Tod. Er hat einen weissen Schimmel wie Cherubin in dem Himmel. Wenn die Mädchen auf dem Fussboden gleiten, lässt er sein Ross daneben schreiten. Flandry jsou v nouzi, jede přes ně Smrt. Má koně bílého jak cherubín v nebi. Když děvčata po podlaze kloužou, nechá Smrt svého oře kráčet mimo ně.

To je tak divné! Týká se to první světové války. A ten náš mladý němčinář, kde to vzal a proč nám to zpíval!

(Při korektuře, 18. května 2006, na poslední chvíli: Sešel jsem se s přáteli Žižalovými z Českých Budějovic a Petr mi říkal, že na internetu se dá najít každá píseň. Opravdu: našel mi ji a poslal; /.../. Noty tam nebyly, byl zpěv: zlověstný.)

Ludvík Vaculík: Polepšené písničky (2006)

Smrt ve Flandrech

Jede smrt na vraníku černém jak uhel
Má neprůhlednou kápi
Když jdou vojáci do pole
Její oř pádí vedle nich
Nešťastné Flandry
Přes Flandry jede smrt

Jede smrt na světlém bělouši
Krásném jak cherubín z nebe
Když děvčata se točí v reji
Chce s nimi dokola
Falala falala

Smrt umí i bubnovat
To víření bubnu cítíš na srdci
Bubnuje dlouho Bubnuje hlasitě
Tluče do kůže mrtvého
Nešťastné Flandry
Přes Flandry jede smrt

Jak na buben zavířila poprvé
Zastavila se ti v srdci krev
Udeřila podruhé
Nesli vojáka ke hrobu
Nešťastné Flandry
Přes Flandry jede smrt

Potřetí bubnovala tak dlouho
Až vojákovi požehnal Bůh
Třetí bubnování je tiché a něžné
Jako když matka uspává dítě
Nešťastné Flandry
Přes Flandry jede smrt

Smrt umí jezdit na vraníku i na bělouši
Smrt umí tančit s úsměvem
Bubnuje hlasitě Bubnuje jemně

Musíš musíš musíš
Nešťastné Flandry
Přes Flandry jede smrt
Elsa Laura von Wolzogen (1917)
(doslovný překlad Ludvík Vaculík)

Lancknechtská píseň

Když vlnou pánvičky, tu tíhu vlčí mlhy
těžko je porozhrnout s očí výstřelem,
a škapulíř i žena na srdci tak lehko obelstí,
komu to přejí nebesa své něhy pro štěstí,
komu nocleh krve v jílů pod tělem.

Když z měsíce je vích na boží halapartně
a půlnoc jako děvka z vína blábolí,
přilehne si ohyzdný sen k ohni za lancknechtem,
jeho srdci třepotat dá pod zmodralým nehem,
vranám modliteb pelichat do polí.

Po Flandřích jede smrt, která zná v bubny tlouci
o lidskou kůži, když se unaví.
A když lancknechtům se dětsky v přílbách stýská,
zavíří, rozprší se jásavě a zblízka,
morová hnízda z hrdel vyvádí.

Jalové dívenky a sudy bílých jablek,
zmýlená se občas draze zaplatí.
Někdo se upije, někdo je v kolo vpleten,
jen smrt zbude jako věrný květen,
a při cestách těch zbylých košatí.

Tak bloudím nazdařbůh, a v chůzi žold mi zvoní.
Kdo to počítá mé černé haléře? –
Když vraný vítr podzimku na skleslá ústa duje,
písničku vloček si v obměnách popěvuje,
tu po nejhlubší lince vede žoldněře.
Josef Kainar: Příběhy a menší básně (1940)

Flanderská píseň

Josef Kainar

Am Em Am Dm C Cmaj7
Z Fla - nder jde dým Z Fla - nder jde dým Je - de tam smrt se svým ko - něm

H(sus⁴) H E Am D⁷ G C F H⁷ E
ko - stli - vým Je - zdí - vá ně - kdy na bě - lou - ši Když mu - zi - kant si skři - pky zkou - ší

C Am H⁷ Em H⁷ E
Když ta - nčí mi - lá s mi - lým svým Je - jí kůň je bí - lý ja - ko che - ru - bín

Am Em Am Dm C Cmaj7 H(sus⁴) H E
Z Fla - nder jde dým Z Fla - nder jde dým Je - de tam smrt se svým ko - něm ko - stli - vým

Z Flander jde dým...

Smrt jezdí někdy na vraníku
Tam v pláni plné vraních křiků
Zem pije krev a v dívčím pláči
Smrt se svým černým koněm kráčí

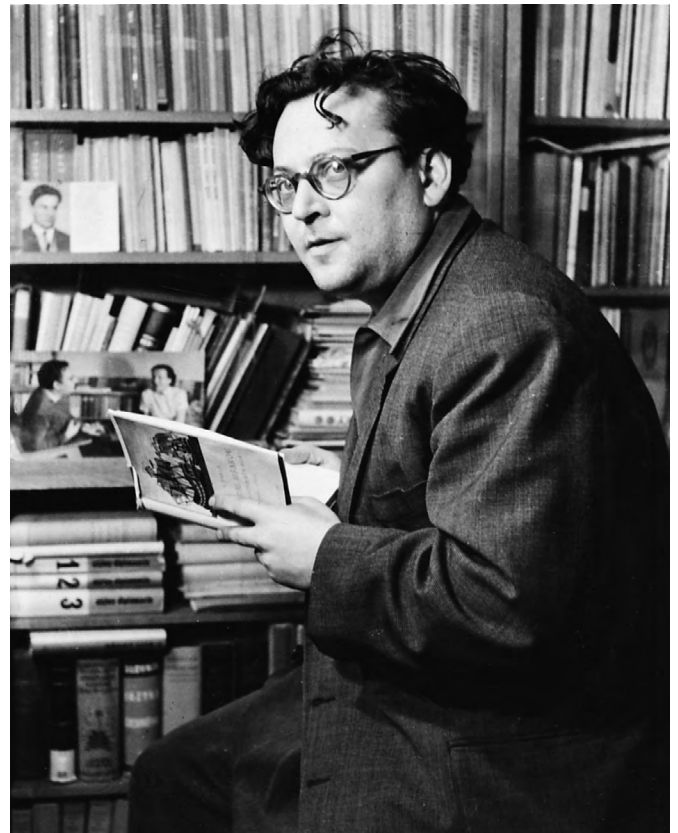
Z Flander jde dým...

Smrt umí krásně v bubny bít
Každý to ve svých kostech cítí
Každý to zná jak hrozné je
Když smrt na lidskou kůži bubnuje

Z Flander jde dým...

Když bubny zazní poprvé
Divný chlad stoupá do krve
Když podruhé pak bubny znějí
Lancknechta k hrobu odnášejí

Z Flander jde dým...

Josef Kainar v letech Skupiny 42

Variace na renesanční téma

Vladimír Mišík
Václav Hrabě

Lá-ska je ja-ko ve-če-rni-ce Plu-jí - cí_ če-rnou o - blo - hou_
Za-vře-te dve-ře na pe-tli - ce Zha-sně-te v do-mě vše-chny svi - ce
A o-pe-vně-te_ svo-je tě - la Vy kte-rým srd-ce zka-me-ně-la

Láska je jako krásná loď
Která ztratila kapitána
Námořníkům se třesou ruce
A bojí se co bude zrána

Láska je jako bolest z probuzení
A horké ruce hvězd
Které ti oknem do vězení
Květiny sypou ze svatebních cest
Které ti oknem do vězení
Květiny sypou ze svatebních cest

Láska je jako večernice
Plující černou oblohou
Náš život hoří jako svíce
A mrtví milovat nemohou
Náš život hoří jako svíce
A mrtví milovat nemohou

Václav Hrabě (1964?)

Moc se neví, že báseň *Variace na renesanční téma* původně Hrabě s největší pravděpodobností napsal do hry *Královna Margot*. Z té zůstal bohužel pouze název, její text se totiž ztratil. „Historie té ztráty je velice zajímavá,“ říká Miroslav Kovářík, který Hrabětovy básně recituje již více než čtyřicet let. „Do Violy chodil v době, kdy se tam ve svém povojenském období vyskytoval Václav Hrabě, to byl rok 1963 až začátek roku pětadesát, režisér Karlínského divadla Valdemar Sent. Hrabě si ho velice vážil, a také to byl štangast Violy, byl tam denně, tak mu zřejmě hru půjčil. Počítal nejspíš s tím, že režisér najde někoho, kdo ji zhudební. Valdemar Sent ji ale při své pouti těmi třemi, čtyřmi nočními pražskými lokály, které tehdy existovaly, někde ztratil. Je o tom i zajímavé svědectví číšnice z Violy paní Patočkové, která tvrdí, že opravdu rukopis hry viděla a že ji tedy režisér Sent skutečně ztratil. Tato verze je tedy nejpravděpodobnější.“ Zvláštní přitom je, že se žádný opis Hrabětovy hry nedochoval.

Podle Kováříka šlo nejspíše o dramtizaci: „Hrabě byl okouzlen Françoisem Villonem, jako téměř každý v tom věku, byla to revolta, ale dovolená, protože na Villona nikdo nemohl. A celé se to zřejmě mělo odehrávat v jeho době. Na hře s největší pravděpodobností pracoval na vojně.“ Rukopis samotné básně se ale našťastí dochoval, a to hned v několika verzích – jedna je Hrabětem nařukaná na rub krabičky od cigaret. Na své zhudebnění Vladimírem Mišíkem si ale musela ještě pár let počkat. „To už jsme začínali hrát jako ETC,“ vzpomíná Mišík, „ale neměli jsme kšefty. Takže jsme se domluvili s Vládou Mertou, a začali jsme vystupovat jen se španělkami jako Čundrground. Najednou jsem ale zjistil, že ty bigbítový písničky, které mám, se takhle prostě nedají hrát. Začal jsem si proto tak trochu zrychleně psát na tohle hraní repertoár, a vytanuly mi na mysli i ty pomuchlaný papíry s Hrabětem. Opět jsem si je pročetl, to už se záměrem, že bych na ně zkusil najít nějaké akordy. Pomalinku to začalo vznikat, to bylo období asi tří měsíců poměrně intenzivního mapování, vymýšlení a vybírání. To bylo tak v letech 1972, 1973.“

Variace na renesanční téma ale tehdy vypadala jinak, než ji známe dnes: „Měla nejdřív takovou úplně jednoduchou podobu,“ říká Mišík, „kdy jsem tu melodii zpíval ‘dua dua’, až pak ji houslista Honza Hrubý zaranžoval pro celou kapelu.“ Premiéru v podobě, jakou známe dnes, si *Variace na renesanční téma* odbyla na brněnské koleji na Purkyňkách, v Praze zazněla poprvé v Lucerně, v rámci Jazzových dnů v květnu 1977. ETC si tehdy pozvali houslistu Karla Holase a hobojistu Jana Koláře, tehdy ještě mladíčky, a tak jsou Holasovy vzpomínky jemně ambivalentní: „Bylo to naprosto úchvatné, na ten koncert se nedá zapomenout. Honza Hrubý tu aranžoval pro mě a Honzu Koláře. Když jsme ale nastoupili do Lucerny, oba jsme byli ještě docela malí, tak ty máničky v prvních řadách na nás pokřikovaly, kde máte pionýrský šátky.“ *Variace* zazněla i na Bratislavské lyře! To by se Václav Hrabě asi divil...

Z písničky se stal okamžitě hit, a tak ji ETC natočili v roce 1979 na album nazvané *Jednoduše 2*. Kritiky byly příznivé, například Jiří Černý napsal v *Melodii*: „Mišík, jehož autorský rukopis už rozeznáváme od jiných, složil sám nebo s jinými sedm melodií, *Variací na renesanční téma* pak svou nejkrásnější. Působivější píseň už těžko letos vznikne.“ Z *Variace* se od té doby stala Mišíkova kmenová píseň: „Hrajeme ji dodnes a reakce je vždycky vřelá – i mezi mladochy.“ Autoři většinou tápou, mají-li říct, proč se jejich písnička líbí. „Kdybych věděl, čím to je, tak budu vymýšlet jenom takové,“ říká Vladimír Mišík. „To se nějak člověk strefí do nějakého generačního rozpoložení. Zasáhlo to citovost určitého věku, je tam touha po velkém citu. Je v ní láska. Kromě toho, mollová stupnice je dojmavá. Byl jsem tehdy nadšený barokní muzikou, i tu melodii jsem tak trochu stavěl, nechci říct, že přímo pod vlivem Vivaldiho, ale trochu jsem to v té době poslouchal, víc než bigbít. U některých Hrabětových textů mi okamžitě naskakuje hudební představa, něco evokují, provokují a inspirují k hudebnímu podání. Takže mi Hrabě hodně usnadnil práci.“

Miroslav Kovářík ještě doplňuje: „Text je také jemně rouhavý – zavřete dveře na petlice, zhasněte v domě všechny svíce, a opevněte svoje těla, vy, kterým srdce zkameněla... V tom je přeci hodně jinotajů. Všechno je úžasně stylizované, i do té renesance, když se to tak vezme. Je to hvězdná chvíle Vladimíra Mišíka, protože: co po něm zůstane? A co zůstalo po Hraběti? A co napadlo v roce 1989 organizátory listopadové manifestace na Letné? Napadla je právě tahle písnička, a ta tam také zazněla.“

Josef Rauwolf: *Rock v poezii* (Český rozhlas, 2013)

Monolog s rytířem smutné postavy

Milan Jíra
Jaroslav Jakoubek

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It consists of six staves of music with lyrics underneath. The lyrics are in Czech and describe a monologue about a knight and a sad character. The score includes various chords such as Cm, Db7, Gm, Bb7, Eb, Fm, Am, Bb, Em, A7, Dm, Dm(add4), and G7. There are also performance markings like 'D.C. al Coda' and a '3' indicating a triplet.

Ma-jí nás o-ba za blá-zny Můj sta-rý zná-mý Qui-jo-te Ma-jí nás o-ba za blá-zny
Ma-jí nás o-ba za blá-zny Ry - tí - ři smu-tné po-sta-vy Ma-jí nás o-ba za blá-zny

A dů-kaz je prý prů-ka-zný A zvlá-ště ja-sný vždy po té A zvlá-ště ja-sný vždy po té
A kla-dou pří-zvuk dů-ra-zný Na to že kdo se po-sta-ví Na to že kdo se po - sta-ví

Co je-den z nás dvou ne - ní lí - ný U-tkat se s vě-tr - ný - mi mlý-ny
Vě-tr-ným mlý-nům v ma-rné a - kci Ne-mů-že če-kat sa - ti - sfa-kci

To je ten o-myl ve-lko-le-pý Li-di jsou zkrá-tka ně-kdy sle-pí A ne-chtě-jí
za bo-ha vi-dět Že ne-má-me se vů-bec za co sty-dět Já to-tiž dá-vno
do-bře vím Že kam ví - tr tam vě - tr-ný mlýn D.C. al Coda

Mají nás oba za blázny
Rytíři smutné postavy
Mají nás oba za blázny
A kladou přízvuk důrazný
Na to že kdo se postaví
Na to že kdo se postaví
Větrným mlýnům v marné akci
Nemůže čekat satisfakci

Já mívám pocit že snad dnes
Můj starý známý z La Manchy
Já mívám pocit že snad dnes
Oba nás napsal Cervantes
V době která se pojančí
V době která se pojančí
A pod vanutím větru zlého
Mele jako mlejny –
z posledního

Tak ať nás mají za blázny
Rytíři smutné Dulciney
Tak ať nás mají za blázny
Jeden fakt je tu průkazný
My víme to co nikdo neví
My víme to co nikdo neví
Nebude to tu k životu
Dokud je málo Quijotů

⊕ *Parlando*

A mezi náma: Pst Tiše
Pan Cervantes
nás pořád ještě píše

Monolog s dlouhým nosem

Milan Jíra
Jaroslav Jakoubek

Svůj ši-rák vzít a o-dho-dit A z ra-men spu-stit plášť A ta - sit kord a jít se bít Kde
vtip a u-měť ve-rše psát A mít jen je-dnu tvář A pod ba-lko-nem ti-še stát A
tu-šíš zlo a zášť Mít čest a srd-ce šle-čiti-ce A ne-mít na-hná - no Ať z pá-nů ne-bo
ne-být pa-šti - kář A ne-pře-mý-šlet co máš být Zda ry-ba ne-bo rak A rá - nu ra-nou
z u-li - ce Ať z pá-nů ne-bo z u-li - ce Jak vy pa-ne Cy-ra - no! Mít
o-pla-tit A rá - nu ra-nou o-pla-tit Jak vy
pa-ne Be-rge - rac! *Fine* Kde slo - vo blb se sví - jí Tam tu - šit klu-bko zmi - jí
A v sy - če - ní kde sly - šíš jed Tam ne - vá - hat a ta - sit hned Mít

Mít ruku jistou jako rváč
A jako dítě snít
Znát smutek ale neznat pláč
A vědět co je cit
Mít v sobě poklad ze zlata
A nemít na tabák
Být třeba samá záplata
Být třeba samá záplata
Jak vy pane Bergerac

A umět básnit umět klít
A vědět co je víc
Zda erb anebo čistý štít
Znát cestu na Měsíc
A umět žít a umět pít
A šeptat Roxano
A celý život nemít klid
A celý život nemít klid
Jak vy pane Cyrano

A třeba na ulici
Vždy zvednout rukavici
A hodit život na vážku
Však umět splatit urážku
Být aspoň malým hrdinou
V té velké velké lidské hře
Hrát roli třeba jedinou
Však ve hře kde to vře
A když už ta hra skončila
A zakalí se zrak
Tak ať jen ranou do týla
Tak ať jen ranou do týla
Jak vám pane Bergerac

Monolog s filosofem

Milan Jíra
Jaroslav Jakoubek

To už jsou lé - ta Vá - že - ný__ Plo - sko - no - sý a pa - tá - tý__

Kdy na své ro - dné A - thé - ny Byl jste až pří - liš sr - ša - tý__

Jó To se pa - ne ne - dě - lá To so - tva dá se pro - mi - nout__

Na ta - ko - vé - ho re - be - la Ta - tí - ci svo - laj řá - dný soud *D.C. con rep. e poi Coda*

Soudce má jen svůj paragraf
No a tak jede po lajně
Nesoudím výrok moudrých hlav
Spíš ty co souděj zlojajně
Vždyť jistě že jim fandil dav
Anebo mlčel – kdo to ví?
Když nalévali bolehlav
Do číše filosofovi

Neznám to všecko co jste řek
Co vykládal jste mládeži
U vás byl tenkrát starověk
A houby na tom záleží
Vy víte že jste nevěděl
A nebál jste se to i říct
Já musím říci bohužel
Že dneska víme mnohem víc

Jen za - zlí - vám vám So - kra - te Že co jste měl jste ne - do - pil__

Vždyť proč by ji - nak pro - kla - tě Po vás ten bo - le - hlav nám zbyl?

BLUES, ROCK A POEZIE

Vladimír Mišík

Kdokoli od roku 1962 hluboko do let sedmdesátých nestačil včas odejít z jakéhokoli přátelského večírku, musel být svědkem (ne-li protagonistou) scény, v níž někdo z přítomných došel vratkým krokem ke klavíru, těžce usedl a opilými prsty, které se matně rozpomínaly na dávnou torturu v hudební škole, začal vytloukat do kláves basovou figuru písně *Honky tonky blues*: Každý ráno / na piáno / hraje Jack. Posun figury o kvartu výš zvládl i ten, kdo už v tu chvíli nebyl schopen artikulované řeči, právě tak i návrat k tónice, a pokud se závěrečné čtyři takty jeví příliš riskantní, dalo se těch předchozích osm hrát stále dokola. (Na prostřední část písně, zákeřně modulující z durové do paralelní mollové tóniny, v tu pokročilou hodinu zpravidla nedošlo, a pokud přece, tím hůř pro píseň.) Nevíme přesně, kdy a kde se onen chorus známý dnes po celém světě jako „dvanáctka“, ozval poprvé, ale víme už, že to nebyl jen objev: bylo to zjevení. Z těch dvanácti taktů rozdělených na třetiny harmonickou posloupností, jejíž prostota se kupodivu neoposlouchala za celé dvacáté století, a z toho tříverší, jehož druhý verš je opakováním nebo variací prvního, vyrostla během několika desetiletí řeka o trojramenné deltě: blues, boogie-woogie a rock'n'roll.

Podivuhodné přitom je, že zejména blues dokázalo své základní schéma překročit hned v několika směrech, a přitom si zachovat poznatelný charakter: vzdálenost písní, které před sto lety zpívala Bessie Smith, od blues Ježkových, Šlitrových, Kainarových, leckdy i Mišíkových, Šlupky Svěráka nebo Jana Spáleného, je značná, měříme-li ji rozdíly ve struktuře sloky, v harmonizaci, ve vedení melodie – a zároveň nepatrná, pokud jde o životní pocit, podle něhož blues identifikujeme po několika tónech či slabikách.

I boogie-woogie prokázalo jistý variační potenciál, limitovaný ovšem nároky tanečniců a zřejmě i pianistů předvádějících na něm zejména ve 30. a 40. letech svou virtuozitu; není náhoda, že brzy poté, co jeho móda opadla, vrátilo se znovu, technicky jednodušší, s těžištěm přeneseným od piana ke zpívajícímu hlasu, pod názvem rock'n'roll. Ostatně: kdo kdy slyšel Jakoubkovu písničku *Odvržené tělo*, kterou jsme tuto knihu otevřeli, musel si chtít nechtě připomenout celou vlnu rock'n'rollu, jež v raných šedesátých letech došplouchla i do státního československého rozhlasu a posléze do televize. Jakoubkův přesně šlapající song byl však poprvé otištěn (roku 1962 v repertoárovém sborníku *Smích i pláč i karabáč*) jako *Blues o zahozeném těle* – s temporytmickým předznamenáním Boogie. Text byl ještě v mužském rodu a ne zcela dozrálý, ale tak tomu u písniček bývá a být má: svou přesvědčivou podobu najdou až na jazyku srozuměného interpreta, jímž se vzápětí stala Ljuba Hermanová.

První výkřik rock'n'rollu vůbec – *Rock Around the Clock* – se ovšem ozval už v roce, kdy se český písňový repertoár omezoval na žalozpěvy za Stalina a Gottwalda: 1953. Ještě v roce 1958 mohl Jiří Suchý (neboť to byl on, kdo naučil rock'n'roll česky) zpívat Nikdo neví kdo to je / Mister Rock a Mister Roll / Nedají nám pokoje / Mister Rock a Mister Roll – a sice v podzemí, ve sklepním sálku pražské Reduty. O dva roky později však už to věděl kdekdo – zároveň s anglickými Beatles vzniká první česká beatová kapela Sputnik, která po dalších dvou letech naplní Lucernu: Hrajte mi beat / Hrajte z listu Z vinného listu / Hrajte mi beat / Třeba v módní podobě twistu, zpívá se v textu Tomislava Vašíčka, který se jedním dechem distancuje od beat generation, slibuje, že se nedá na omamné drogy a odmítá formalismus s chvályhodným vědomím, že správné řvaní musí mít obsah. Méně ideově, ale se stejným nadšením se k beatu hlásí v jedné ze svých nejstarších písní (1964) dokonce i Vodňanský se Skoumalem: Jak před prvním políbením slyšíš moje srdce bít / Nemohu zapomenout na big beat / Tak větre cuchej / Když do vlasů mi vlítls / Neb nejsem hluchej / Chci hrát jako Beatles / Hráť jako Beatles / Kdo hraje beat / Aby nechtěl na světě být.

A pak už rock'n'roll za vydatného přispění beatu, ale i stále živé a bohatě diferencované tradice blues začíná dospívat v rock.

Cesta

Milan Jíra
Josef Kainar

Em⁹ Cm Em⁹ Cm Dmaj7 Cmaj7

Člo-věk má je-dno srd-ce A je-dnu ce-stu též Když se té ce-sty bo - jíš
Lá-ska si ma-py kre-slí ne-pře-sný rů-žo - vý Kdo chce mít o-sud pře-sný

Dmaj7 Cmaj7 A7 A^{o7} Cmaj7 A7 H^{7(b9)} Em

ne-do-jdeš ne-na-jdeš Když se té ce-sty bo - jíš ne-do-jdeš ne-na-jdeš
nic se z nich ne-do - ví Kdo chce mít o-sud pře-sný nic se z nich ne-do - ví

E^{7(b9)} Am

Jsou lé - ta za-tmě-ní Jsou ro - ky prá-zdných dnů Rám pří - štích

F^{7(b9)} Hm⁷

o-bra-zů Rám je - ště prá-zdných snů Čas na ro-hu vá - há Čas nám lhů-tu

F^{7(b9)} Hm⁷ H⁷ 1. 2.

dá - vá Čas nad plá-tnem vá - há Čas si lhů-tu dá - vá

Em⁹ Cm Em⁹ Cm

Je-ště dá-lka lho - ste - jná je Je-ště ne-zní ha - rfa z rá - je

Gm Ebm⁶ Gm Ebm⁶ C D

Je-ště nad su-me-rskýmchrá - mem Ne-na-kre-slí hvě-zda á - men Ne-vy-lé-tly pr-vní

Gm C D Gm D.S. al Coda

vče - ly Je-ště sta-rý mo-čál dě - lí nás Jsou

H⁷ Em⁹ Cm Em⁹ Cm
 Člověk má jedno srdce A jednu cestu též
 Dmaj⁷ Cmaj⁷ Dmaj⁷ Cmaj⁷ A⁷ A^{o7} Cmaj⁷
 Když se té cesty bojíš nedojdeš nenajdeš
 Když se té ce - sty bo - jíš
 A⁷ H⁷(b⁹) Em⁹ Cm Em⁹ Cm Em⁹
 ne-do-jdeš ne-na - jdeš

Rám příštích obrazů

Vladimír Mišík
Josef Kainar

C H C H
 Jsou lé - ta za - tmě - ní Jsou ro - ky prá - zdných dnů
 Rám pří - štích o - bra - zů Rám je - ště prá - zdných snů
 E^bm E⁷ E^bm
 Čas na ro - hu vá - há Čas lhů - tu nám dá - vá
 Čas nad plá - tmem vá - há Čas lhů - tu si dá - vá
 E⁵ G^{#5} 1. 2. G^{#7}
 C^{#7} G^{#7}
 Je - ště dá - lka lho - ste - jná je Je - ště ne - zní ha - rfa z rá - je nám
 Ne - vy - lé - tly pr - vní vše - ly Je - ště sta - rý mo - čál dě - lí nás

1. C#7 G#7

Je-ště nad su-me-rským chrá-mem Ne-na-kre-slí hvě-zda a-men nám

2. F# D E F# H

G A A A# H7 E7

H7 E7

Já_____ tě hle - dám_ Hle-dám_ ce - stu v ba-ži-nách

H D/H E/H

Ne-va-dí mi stě-ny de-šťů Ať pa-dám do hro-bů_ Ne-va-dí že sle-pnu v ml-hách

G/H A/H H

Já je-nom jdu a jdu_ O vo-du se dě-lím s ha-dy Ve vla-sech mí-vám sůl_

D/H E/H

Pe-klem jdu a e - ldo - rá - dy Mo - ře jsem o - be - plul_

G/H A/H H

U-mřel jsem a na-ro-dil se Z dé-ma-ntů kře-sal sen Aaa..._____

Stříhali dohola malého chlapečka

Vladimír Mišík

Josef Kainar

The musical score is written on two staves in G major and 4/4 time. The first staff contains the first two lines of the melody, and the second staff contains the last two lines. Chords G, C, Am7, and D are indicated above the first staff, while G, D, Am7, and Em are indicated above the second staff. The lyrics are written below the notes.

Stří-ha-li do-ho-la ma-lé-ho chla-pe-čka Ka-de-ře pa-da-ly k ze-mi a zmí-ra-ly
Ka-de-ře pa-da-ly jak rů-že do hro-bu Že-le-zná ži-dle se o-tá-če - la

Šedaví pánové v zrcadlech kolem stěn
Jenom se dívali Jenom se dívali
Že už je chlapeček chycen a obelstěn
V té bílé zástěře kolem krku

Jeden z nich Kulhavý učitel na cello
Zasmál se nahlas A všichni se pohnuli
Zasmál se nahlas A ono to zaznělo
Jako kus masa když pleskne o zem

(Čtvrtá sloka Kainarovy básně zůstala v knize:
Francouzská výprava v osmnáctsetřicetpět
Vešla do katakomb křesťanské sektičky
Smích ze tmy do tmy a pod mrtvý jazyk zpět
Je vždy kus masa jež pleskne o zem)

Učeň se dívá na malého chlapečka
Jak malé zvíře se dívává na jiné
Ještě ne chytit a rváti si z cizího
A už přece

Ráno si staví svou růžovou bandasku
Na malá kamínka Na vincka chcípáčka
A proto učňovy všelijaké myšlenky
Jsou vždycky stranou A trochu vlažné

Toužení svědící jak uhry pod mýdlem
Toužení svědící po malé šatnáře
Sedává v kavárně pod svými kabáty
Jako pod mladými oběsenci

Stříhali dohola malého chlapečka
Dívat se na sebe Nesmět se pohnouti
Nesmět se pohnouti na židli z železa
Už mu to začlo

Básníky Kainara, Hraběte a další zná mnoho lidí především díky vašim písňím. Kdy jste si je objevil pro sebe?

Hrál jsem s bigbítovou skupinou Blue Effect, kde byla zásadní muzika. Zpívalo se anglicky, pokud zněly české texty, nebyly moc obsažné. Sice první skladby z alba *Meditace* bezvadně otextoval Jarda Hutka, ale bohužel to frázování nešlo dohromady s anglosaskou rockovou muzikou. Nově je pak otextoval Zdeněk Rytíř. Mě později nadchla folková hudba, kterou tehdy reprezentovali Jarda Hutka, Vláda Merta, Vlasta Třešňák, Dáša Voňková a další, Šafrán se jmenovali. Oni hrávali kdesi na Vinohradech v neděli dopoledne, na ně jsem chodil. Přitahovalo mě, že folkařům šlo o sdělení nějakého postoje, byť vyjádřeného hudebně pár akordy. Výjimkou byl Vláda Merta, už tenkrát excelentní kytarista. Díky téhle muzice jsem začal číst básníky. Konkrétně u Kainara mě nadchla přebásnění bluesmanů. Tehdy jsem našel v češtině melodii a rytmus.

Bylo snadné prosadit češtinu v rockové kapele jako ETC?

Hrál jsem taky zároveň s Vládou Mertou a Honzou Hrubým ve sdružení Čundrground na klasickou španělskou kytaru. Pro tohle akustické trio jsem začal využívat poezii v písňových textech a nějak nám to zůstalo. Baví mě zpívat věci, které něco sdělují, které mají příběh.

K vašim textům, které zlidověly, se řadí Kainarova básně Stříhali dohola malého chlapečka. Ví se, že jste vynechal čtvrtou sloku. Proč?

Nedávala mi smysl. Píseň musí mít příběh a tahle sloka vybočovala. Později jsem zjistil, že v jednom z vydání Kainarových básní i on tuhle sloku vynechal. Asi taky věděl proč. /.../

Vladimír Mišík v rozhovoru s Ivanou Šmejdivou (Deník.cz 22. 9. 2017)

Jsou písňové texty básněmi?

Jak které. Když amputujete z písničky hudební složku, často v té slovní už nic nového, co by vás mohlo zaujmout, nezbyde. Ideálně by to mělo být v rovnováze. Chytlavá hudba versus objevený text! Je ošidné dělit autory na víc básníky nebo víc skladatele. Takový Kainar hudbu sám skládal, byl to muzikant s duší básníka, nebo básník s duší muzikanta? Řada jeho básní jsou jakási předpolí hudební inspirace, vydal v polovině 60. let dokonce celou sbírku *Moje blues* nasměrovanou k hudbě už i tímto názvem. /.../ Vladimír Mišík zhudebnil Kainarovo *Obeliskové blues* a řadu dalších Kainarových básní, nejznámější je po celá desetiletí známý a hraný evergreen *Střihali dohola malého chlapečka* (báseň z roku 1946 – pozn. ed.). U *Obelisku* využil Kainarovy básně až od její poloviny, začátek by mu tehdy nejspíš cenzurou neprošel, ale možná také, že se mu zdál pocitovým laděním příliš odlišný, to nevím. Jedno je ale jisté: Vladimír Mišík svým hudebním pojetím skutečně vystavěl v téhle písni Kainarovi – i sobě! – svůj vlastní a zasloužený obelisk. /.../ Ale ještě k tomu nezhudebněnému začátku *Obeliskového blues*, tady je:

Proč je to nevím

Ale je to fakt:

Jak se tak zvětšují úřední formuláře

Náhrobní kameny jsou čím dál mrňavější

Jako by pod nima už nedřímali lidé

po lidském žití

po tý hrozný túře

Ale pudlíci

po kterých Co se ví

kdo je kdy vyváděl počůrat ulici

Na takovej v centimetrech

předepsanej kámen

nevejde se nic

Jen Kdy a Kdo a žádný Proč a Nač

A ani jako bleška malý

Ámen

No ale řekni brambůrko

Co mi tu prožíváme

Těch nocí s Habakukem Odbíjení slávy

Kolikátý už zlevnění krve

Výprodej cti

A ryby na palmách

Dnes večer striptýz Luny

Svědění v zemských krách

Čas hlásí inventuru

Návrat vylisovaných do občanskýho

toho

Trnutí v prstech

Síla extází

– lahvuji sklepy Praha Vinohrady –

A hlavně Pamatuješ?

Podvečer lásky přes plot na plovárně

Zamknuté na klíč na věky

Když na říjnovém nebi

mračna jak hasnoucí chryzantémy

V šatnách vítr hledal zoufale své číslo

Ve vypuštěném bazénu jsme

Přistáli

O chvílku později

– A přece ne ještě pozdě –

Přistál tam malinký Martánek

Na babím létu

Když si to tak čtete

Snad už je vám jasné

Takové životy Takové risk a pysk

To potřebuje víc

než kámen placáček

To potřebuje říkám obelisk:

Milovali se

Jen když se měli rádi... atd. atd.

Dál už to umí díky Mišíkovi celý národ.

Mirek Kovářík v rozhovoru s Vladimírem Slabým
(*Život... a poezie...?*, 2017)

Obelisk

Vladimír Mišík

Josef Kainar

Musical score for 'Obelisk' in C major, 4/4 time. The score consists of three staves. The first two staves contain the melody with lyrics, and the third staff contains the chord progression. The lyrics are: Mi-lo-va-li se jen když se mě-li rá-di Ká-vu pi-li když jim by-lo če-rno Ne-pta-li se kdo je dru-há dru-hý Pla-ti-li dlu-hy bez a-nti-ckých gest. The chords are: A(sus2), Em7, A(sus2), Em7, A(sus2), Em7, Am, G, C, Em.

Utopili se a šli pak spolu domů
A koupili si Tuttiho
Medvídka s duší v plyši
A také několik osobních nepřátel
Jenže pak nevěděli propána co s nimi
Náruživostem svým rozorali meze
V parku hudba hrála
Ona plakala
Šetřili si
Podívat se chtěli do Pompejí
Dříve než nějací piloti z pitomých rozkazů

Kvetly jim růže a tvářičky na mrazu
Naplňovali údivem
Cukřenky svět a sebe
Byli nezaručení
Ale též neodvysílání
Léčili kočku která spolkla nit
Uprostřed té niti
Světlo Odejít
Umřeli v horoucím a přesvědčivém stisku
Toto je pravda
Pravda Samá pravda
Konec obelisku

Noc

Vladimír Mišík

Musical score for 'Noc' in E-flat major, 4/4 time. The score consists of two staves. The first staff contains the melody with lyrics: Zve-dnu-tý lí-mec tmy De-što-vé ka-pky hvězd Do-po-sud ře-klas' mi Jen jak tě ne-na-lézt Jen jak tě ne-na-lézt. The chords are: E-flat, C minor, B-flat, A-flat, E-flat, A-flat, E-flat.

Odkud jsme Tu už znám
Mé lásky zlé tak zlé
Rty na rtech cítívám
Jako nůž na hrdle
Jako nůž na hrdle

Blues starý ženský (Láska je jako peníze)

Petr Kalandra
Josef Škvorecký
A⁷

Lá-ska je ja-ko pe-ní - ze Je-den jí má dost a dru-hej ne-má dost

Lá-ska je ja-ko pe-ní-ze Je-den jí má dost a dru-hej ne-má dost Ta-ko-vá

lá-ska je po-tom pro zlost A vů-bec ne pro ra - dost

Ženská je jako diplomat – je samej klam a lež
Povídám Ženská je jenom samej klam a lež
Vezme ti srdce peníze a půl života – a pak si běž

Tisíc mil za ní jdeš a čas máš jenom hodinu
Tisíc mil za ní jdeš a čas máš jenom hodinu
A sotva tě uvidí pošle tě pryč a klidně si jde k jinýmu

Je marný marný marný Je marný všechno tvoje soužení
Je marný marný marný Bože tvoje všechno soužení
A jenom čas ti pomůže protože ten všechno mění a promění

Promění ve starou ženskou Ta už frajery nebude mít
Bude stará o ošklivá a už frajery nebude mít
Jenomže ty zatím láskou umřeš a v chladným hrobě budeš hnít

Sladké je žít

Vladimír Mišík

Langston Hughes, překlad Jiří Valja

Šel jsem si se-dnout k ře-ce a kou-kal jak vl-ny jdou

Šel jsem si se-dnout k ře-ce a kou-kal jak vl-ny jdou

A po-tom jsem tam sko-čil Byl jsem hned pod vo - dou

Vyplul jsem a začal vzlykat
Vyplul jsem a spustil křik
Vyplul jsem a začal vzlykat
Vyplul jsem a spustil křik
Kdyby voda nebyla tak chladná
Byl bych už nebožtík

Vyjel jsem šestnáct pater
A koukal Bohu do oken
Vyjel jsem šestnáct pater
A koukal Bohu do oken
Myslel jsem na své děvče
A váhal se skokem

Stál jsem tam a začal vzlykat
Stál jsem tam a spustil křik
Stál jsem tam a začal vzlykat
Stál jsem tam a spustil křik
Kdybych nebyl tak vysoko
Byl bych už nebožtík

Tak asi budu žít dále
Nezbývá než abych žil
Tak asi budu žít dále
Nezbývá než abych žil
Pro lásku bych třeba umřel
Ale pro život jsem se narodil

Můžete mě vidět vzlykat
Slyšet mě když spustím křik
Můžete mě vidět vzlykat
Slyšet mě když spustím křik
Moje milá jen se vztekni
Nebude ze mne nebožtík

Vladimír Mišík na socialistickém pozadí

Pomalů v revolver se ztrácí víra

Vladimír Mišík
František Gellner

Po-ma-lu v re-vo-lver se ztrá-cí ví-ra A o dů-vě-ru při-chá-zí též jed-
Se-šlo-stí vě-kem ne-jlé-pe se zmí-rá Líp je-ště se-šlo-stí svých mla-dých let

Neznámá věčnost za člověkem leží
A marná zvědavost je škol a sekt
Před pohledem ji úzkostlivě střeží
Nízký a úzký lidský intelekt

Za námi věčnost Před námi je věčnost
Bezpočtukrát se vrátí tentýž děj
Komu mám za to projevit svou vděčnost?
Pánbůh má štěstí nevěřím-li v něj

Věčně jsme byli Věčně taky budem
Z ducha jak z hmoty nic se neztratí
Je to jen marná honba za přeludem
V smrti své vykoupení hledati

Most

Vladimír Mišík
Jan Skácel

Pře-le-těl pták a kři-vka le - tu u-tkvě-la pe-vně nad vo-dou___
Tak ja-ko most tak ja-ko ú-žas a smu-tní li-dé po něm jdou___

Po mostě který nad bolestí
Jak krásné paví oko tkví
Na druhou stranu přecházejí
Kde smutek smutné netrápí

A znovu přilétají ptáci
Jak ve snu lidé přes most jdou
Který tu zbyl jak zbytek křídla
A modrý úžas nad vodou

Čí smutek nebyl spravedlivý
Ten po tom mostě málo smí
Pod jeho kroky zmlkne píseň
A most se pod ním prolomí

Jan miluje Lenku

Josef Kainar

D A D G D A D G
 Jan mi-lu-je Le - nku mi-lu-je mi-lu-je ne-jí a ble - dne Za no-ci vzdy-chá a
 Le - nka mi-lu-je Já - chy-ma mi-lu-je mi-lu-je trá-pí se ve-li-ce Za ji-tra tu - ze moc

D A D Gmaj7 D Gmaj7 D A D
 trá - pí se ve dne Le - nka Le - nka Le - nka Le - nka Le - nka je lá-ska má____
 v pů-lno-ci ne-jví-ce Já - chym Já - chym Já - chym Já - chym Já - chym je lá-ska má____

F#m C# F#m C# F#m C# F#m C#
 Já - chym by rád pa-nnu Lí - zu Co má tá - tu na a-kcí - zu Pa-nna Lí - za tou - ží za - se

F#m C#7 F#m E7 A E A E A
 pro se-be Ro - be - rta mít Ro - bert my - slí na A - le - nku V se - dě v le - že v chů - zi v še - nku

E A E A E7 A A7
 A - le - nka chce Ma - rti - na a Ma - rtin by E - lví - ru rád

D A D A A7 D G
 E - lví - ra li - šti - čka chy - trá____ Tě - ší se že po - tká zí - tra E - dmo - nda co

D A D G D A D Gmaj7 D Gmaj7 D Gmaj7
 ko - ně cho - vá A - by se s ním mo - hla zno - va Lí - bat lí - bat lí - bat lí - bat

D Gmaj7 D Gmaj7 D A D
 Dlou - ze lí - bat Lí - bat a tro - chu s ním spát Je

Dm A Dm A Dm A⁷ Dm D^{o7} A
 hi-sto-ri-e ve-lmi pří-sná vě-da Je pl-ná zvlá-štních ú-da-jů a dat Kdo
 Gm⁶ A A⁷ Dm E⁹ A⁷
 ko-mu co a když už tak proč te-da A kdo byl pod a kdo byl nad ním nad
 Gm⁶ A A⁷ Dm Bb⁷ A
 Je hi-sto-ri-e vě-da kte-rá slí - dí_____ Kde kte-rý ge-ne - rál kdy s ko-ně spad
 Dm A Dm A Dm E⁷
 Však je - di - né se svě - tu při-znat sty - dí_____ Že li-dstvo ne-chce
 A E⁷ A E⁷ A E⁷ A A⁷
 o - sa - mo - tě spát_____ *D.C. al Coda*
 D A D
 Lí - bat a tro - chu s ním spát_____

Egon miluje Lenku

A Lenka miluje Vladimíra

To je ten co touží

Být uprostřed lidí sám

/.../

Petr Fiala (Mňága a Žďorp)

Bára miluje Káju a já zase miluju ji

Kája je blázen do Kláry a Klára o Pepovi sní

Pepa pou Pepa pou Pepa pouze a výhradně ve mně

Vidí svou jedinou

Pepa pou pe poupe pa pou pou pa Pepa

/.../

Michal Němec (Jablkoň)

Josef Kainar o něco starší

Groteska

Petr Skoumal

Pavel Šrut

Eb⁵ D⁵ C⁵ D⁵ Eb⁵ D⁵ C⁵

O - bča - né ne - pla - šte ho - lu - by
 O - bča - né ne - pla - šte ho - lu - by
 Tak pro - to ne - pla - šte mi - le - nce
 O - bča - né ne - pla - šte ho - lu - by

A ne - stří - le - jte na mi - le - nce
 Mi - le - nci ne - jsou ko - nku - re - nce
 A ne - stří - le - jte na ho - lu - by
 A ne - stří - le - jte na mi - le - nce

Eb⁵ F⁵ G⁵

Jen pro - to že má - te o - kna ro - vnou do pa - rku *Fine* Vždyť
 I o - ni už mě - li z lá - sky řa - du i - nfa - rktů
 Jen pro - to že vám ne - ne - sou do - brou de - pe - ši
 O - bča - né když v pa - rku tvo - ří sou - so - ší

Eb Bb/D C Eb Bb/D C Eb Bb/D C

A mi - lu - je B_ kte - rá má o - či he - dvě - bné Je - no - mže A je že - na - tý_ a je - ho

Bb F/A C

že - na C_ je - zdí k D v pá - tek do cha - ty Je - nže

Eb Bb/D C Eb Bb/D C Eb Bb/D C

B se C ne - tý - ká Spíš my - slí na E me - di - ka Když se s A pa - rkem vra - ce - jí_ Na - pa - dne

Bb F/A C

ji zda E_ ne - má F přes noc na ko - le - ji Je - nže

Eb Bb/D C Eb Bb/D C Eb Bb/D C

F I - ta - la_ jmé - nem G v me - nze po - tka - la_ G a - le če - ká dí - tě s H a na - víc

Bb F/A C

po - znal CH_ k F už mu chy - bí o - dva - ha Pak

Eb Bb/D C Eb Bb/D C Eb Bb/D C

A co má rád B jde je - dnou na ve - če - ři s I_ Kde po - tká pr - vní lá - sku J_ co ro - zve -

Bb F/A C

dla se s K_ a je to smu - tná gro - te - ska *D.C. al Fine*

Popěvek

Petr Skoumal
Pavel Šrut

E F#m/E Emaj7 F#m/E E F#m/E Emaj7 F#m/E

Za-se pr-ší sníh A ce-sta ni-kam ne-ve-de A za-se pr-ší sníh A

E F#m/E Emaj7 F#m/E E F#m/E Emaj7 F#m/E

Za-se pr-ší sníh A ce-sta ni-kam ne-ve-de A za-se pr-ší sníh

H A E Amaj7 H A E A/E

Lá-ska je vy-tlou-ká-ní klí-nu klí-nem Jen v no-ci sví-tí ti sví-ti-ply-nem A

E F#m/E E F#m/E E F#m/E E F#m/E E F#m/E E F#m/E

za-se pr-ší sníh A za-se pr-ší sníh

E E D C D/C C D/C C D/C C D/C

Pí-ší se o ní sto-hy knih Ro-má-ny bá-sně e - se - je A za-se pr - ší sníh

C D/C C D/C C D/C

Pí - ší se o ní sto - hy knih A na nich pra-chu zá - vě -

C D/C C D E

je A za-se pr - ší sníh A ji-nak se nic ne - dě - je *D.C. al Fine e poi Coda*

Láska je podpírání stínu stínem
Jen v noci svítí a my se minem
A zase prší sníh
A zase prší sníh

Hoříš mi modře jako líh
V dálce se země zachvěje
A zase prší sníh

Hoříš mi modře jako líh
Pak láva smete Pompeje
A zase prší sníh
A jinak se nic neděje

E F#m/E Emaj7 F#m/E E F#m/E

Za-se pr-ší sníh A ce-sta ni-kam ne-ve-de A za-se pr-ší sníh

Emaj7 F#m/E E F#m/E Emaj7 F#m/E E F#m/E Emaj7 F#m/E

fade out

Příště se ti radši vyhnu

Zuzana Michnová

Mám do tři-ce-ti da-le-ko V bo-cích se hou-pám
z je-dné stra-ny na dru-hou Vy-hý-bám se ka-me-ní a lou-žím
Ste-jně tě zas ne-do-ho-ním... Po-spí-cháš... Kam mí-ří... tvo-je bo-ty
O-či... za brý-le-mi
to vím... Ze ško-ly do kni-ho-vny
u - kry - té jsou pro mě vý - kla-dní skříň
a pak hned do-mů Jseš mi na ho-ny dnes vzdá - len a...
kle-no-tní - ka Pod no-sem ti vy-ra-šil
do-spě-lých knír... Če-mu vě-nu-ješ své... my-šle - nky
Ko-lik je ti ro - ků
ni-kdo ne-ví... Chci být nej-krá-sněj ší... po - sta-vou té
Chci být sto-lní la - mpou kte-rou si ka-ždou noc
vy-pů-jče-né kní - žky Bu-deš mě le - hce dr - žet ve svých ru - kou...
sví - tíš... Bu-du bli-kat v ry-tmu vá-šni-vé-ho ta-nga